

การตีความและถอดความรู้จากบทสุตรขวัญนาคภาคอีสาน

สู่วรรณกรรมเพื่อเยาวชน

**The Interpretation and Transcription from Scramble Naga Text in
Northeastern Part to the Literature for Youngs**

เสพบัณฑิต โหน่งบัณฑิต,

ปิยะวัฒน์ คงทรัพย์ และ นคร จันทราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Sepbandit Hnongbundit,

Piyawat Kongsab and Nakorn Chantaraj

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: mcu.sepbandit@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

เจตนารมณ์ของบทสุตรขวัญนาคภาคอีสาน มีวัตถุประสงค์คือ ส่งเสริมความกตัญญูกตเวทิตาคุณ การปลุกขวัญกำลังใจในการอุปสมบท ความสามัคคีของเครือญาติ การศึกษาพระธรรมวินัย แสดงพระธรรม และปฏิบัติให้บรรลุนิยามเป็นอริยะสงฆ์

การถอดองค์ความรู้จากบทสุตรขวัญนาคภาคอีสาน จัดเป็นกลุ่มได้แก่ 1) กลุ่มหลักการปฏิบัติและหลักธรรมทางพุทธศาสนา 2) กลุ่มหลักโหราศาสตร์ 3) กลุ่มลัทธิความเชื่อดั้งเดิม และ 4) กลุ่มคำสำคัญโบราณพื้นบ้าน การสร้างรูปแบบวรรณกรรม โครงสร้างประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านตัวละคร 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 4) ด้านแรงจูงใจ 5) ด้านรูปเล่ม และการนำรูปแบบจำลองวรรณกรรมเยาวชนไปทดลองใช้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนที่ $\bar{x} = 4.25$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.771$

คำสำคัญ : การตีความ; การถอดองค์ความรู้; บทสุตรขวัญนาคภาคอีสาน; วรรณกรรมเยาวชน

Abstracts

Intent of the Kwan Nak Sutra chapter of Isan region. There is a purpose Promote gratitude Raising the morale of ordination Unity of kinship The study of the Dharma Vinai shows the Dharma and practices to achieve Dharma as a Super monk.

Removing knowledge from the Kwan Nak Sutra, Isan region It is organized into groups: 1) Buddhist principles, practices and principles, 2) astrological principles, 3) traditional beliefs, and 4) ancient local key words.

Creating a literary style The structure consists of 1) The Content 2) The Actor 3) The Morality and ethics 4) The Motivation and 5) The book.

The use of the youth literature model was found that the samples were satisfied. At highest level, score at $\bar{x}$ 4.2 = 4.25 standard deviation S.D. = 0.771.

Keywords : Interpretation, Transcription of knowledge, Kwan Nak text in northeast, Youth literature.

บทนำ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนครั้งแรกคือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ปัจจุบันแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 จัดตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนเช่นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) รวมถึงกฎหมายนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนคือยุทธศาสตร์ที่3การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทีเน้น 1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง 3) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดีที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย 4) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยวางรากฐานการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งมีคุณธรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริตจิตสำนึกสาธารณะควบคู่ไปกับการสร้างค่านิยมหลักของไทยให้สมาชิกในครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี้, 2559 : 156)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 มีจุดเน้นที่การพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายใจอารมณ์สังคมและสติปัญญา รวมทั้งการเป็นผู้ที่ตระหนักถึงสิทธิบทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติมีความตื่นตัวต่อปัญหาสังคมมีความคิดสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมโดยมีแนวทางในการพัฒนาคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านกายใจอารมณ์สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามช่วงวัยการพัฒนาโลกสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชนการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาเด็กและเยาวชนและติดตามประเมินผลสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนอันจะเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใช้เป็นกรอบแนวทางในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

พลเมืองสร้างสรรค์ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ตระหนักถึงสิทธิ (rights) บทบาท (role) และความรับผิดชอบในหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติ (responsibilities) มีความตื่นตัวต่อปัญหาสังคมหรือปัญหาของชาติรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้ซึ่งคุณลักษณะของพลเมืองสร้างสรรค์ควรมีศักยภาพในทุกด้านได้แก่ (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560 : ออนไลน์)

1. ความฉลาดทางสติปัญญา (IQ: Intelligence Quotient)
2. ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ: Emotion Quotient)
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา (AQ: Adversity Quotient)
4. ความสามารถในการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ (HQ: Health Quotient)
5. คุณธรรมจริยธรรม (MQ: Moral Quotient)
6. ทักษะทางสังคมการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น (SQ: Social Quotient)
7. ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ (CQ: Creative Quotient)
8. ความฉลาดที่เกิดจากการเล่น (PQ: Play Quotient)

คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์

คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ประเทศต้องการเกิดขึ้นกับให้เด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาในสังคม

- 2) ให้มีสุขภาพและพละนาถัยแข็งแรง รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
- 3) ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม
- 4) ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
- 5) ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

- 7) ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย

วรรณกรรมที่ผ่านการกลั่นกรองมาด้วยดีแล้ว เพื่อพัฒนาเยาวชน เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับวัยรุ่นหรือเยาวชน ส่วนมากเป็นหนังสือแนวเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ผ่านการคิดกลั่นกรองร้อยเรียงเป็นวรรณกรรมรุ่นใหม่เพื่อเยาวชนโดยแท้ แต่เมื่อพิจารณาแล้วยังขาดหนังสือที่เป็นบทสาระสำคัญของชีวิตช่วงเปลี่ยนถ่ายจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ โดยตามธรรมเนียมปฏิบัติของชาวไทยพุทธ เมื่อพิสูจน์การเปลี่ยนถ่ายชีวิตจากช่วงวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ มักยึดตามวัตรโบราณปฏิบัติคือการบอกผ่านทาง การอุปสมบทเป็นภิกษุ เพื่อให้เข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างมีคุณธรรมจริยธรรมโดยแท้

บทสูตรขวัญนาค ได้ขึ้นทะเบียนเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นเมื่อพ.ศ. 2553 สาระสำคัญโดยรวมเป็นบทที่หมอขวัญร้องในประเพณีบวชนาคตามธรรมเนียมไทย เมื่อบุตรชายอายุครบ 20 ปี พ่อแม่จะจัดการให้บุตรชายของตนบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาช่วงเวลาที่นิยมบวชคือ ก่อนเทศกาลเข้าพรรษา ใช้เวลาบวชประมาณ 3 เดือน ก่อนหน้านั้น ฝ่ายผู้บวชจะไปหาเจ้าอาวาสหรือพระผู้เป็นอุปัชฌาย์ เพื่อขอให้สอนท่องบทสวดชานนาค เมื่อถึงวันงาน เจ้าภาพจะจัดงานสมโภช หรือที่เรียกว่า “ทำขวัญนาค” ก่อนบวช 1 วันในการทำขวัญนาค “ผู้บวชหรือเจ้านาค” ซึ่งโกนหัวโกนคิ้ว โกนหนวด โกนเครา ตัดเล็บเรียบร้อยแล้ว จะนุ่งห่มด้วยเครื่องแต่งกายที่งดงาม นุ่งจีบด้วยผ้าถุงสีขาว ใส่เสื้อครุยปักทอง สไบเฉียงทางไหล่ซ้าย คาดเข็มขัด ฯลฯ และไปนั่งตรงหน้าเครื่องบายศรี หมอทำขวัญนาคจะอ่านคำทำขวัญนาคเป็นทำนองตั้งแต่บทไหว้ บทชุมนุม เทวดา บทนะโม บทไหว้ครู บทคุณมารดา และบทเชิญขวัญนาค ครั้นได้ฤกษ์ดี หมอขวัญก็จะนำนาคเข้าชบวนแห่ไปที่วัด ถ้าเจ้าภาพมีฐานะดีก็จะจัดชบวนแห่อย่างใหญ่โต มีเถิดเทิง กลองยาวและการละเล่นเล็ก ๆ น้อย ๆ ร่วมชบวนแห่ ส่วนนาคจะเดินไป หรือจะขี่คอคนหรือนั่งบนสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า บทสูตรขวัญนาคโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น บทไหว้ครู บทกำเนิดนาค บทคุณมารดา บทชานนาค บทสอนนาค บทชมบายศรี และบทอัญเชิญขวัญนาค ลักษณะเด่นของบททำขวัญนาคอยู่ที่ช่วงสรรเสริญบุญคุณมารดา ซึ่งต้องอดทนดูแลรักษาครรภ์ตลอดเวลาที่อุ้มท้อง จนถึงเวลาคลอดลูกซึ่งเป็นช่วงวิกฤตของชีวิต บทนี้แสดงให้เห็นความรักของมารดาที่มีต่อบุตร หมอขวัญที่สามารถจะสร้างความสะเทือนใจจนทำให้ผู้ฟังร้องไห้สะอึกสะอื้นตามไปด้วย (มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, 2564 : ออนไลน์).

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตีความเจตนารมณ์ของบทสูตรขวัญนาคภาคอีสาน
2. เพื่อถอดองค์ความรู้จากบทสูตรขวัญนาคภาคอีสานสู่วรรณกรรมเยาวชน
3. เพื่อสร้างรูปแบบวรรณกรรมเยาวชนที่เหมาะสมกับการตีความและถอดองค์ความรู้มาจากคติ

โบราณ

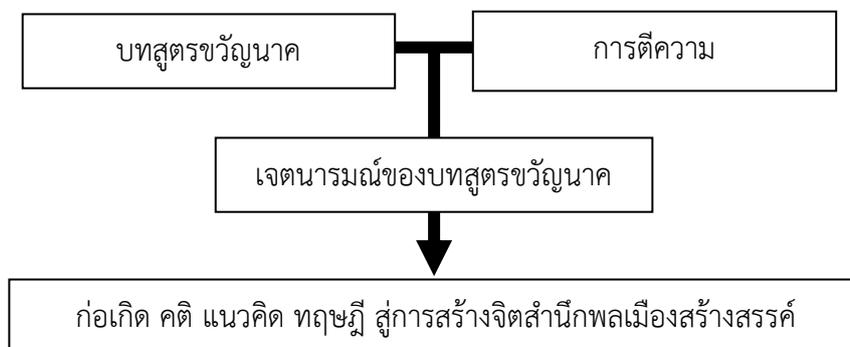
ระเบียบวิธีวิจัย

ศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาแนวคิดการตีความและการถอดความ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน และศึกษาขั้นตอนการสร้างรูปแบบ สัมภาษณ์ (In-Dept interview) ผู้ให้ข้อมูล (Key Information) คือ หมอพราหมณ์สุตรขวัญและนักเขียน นักวิชาการผู้เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชน จากนั้นสร้างรูปแบบจำลองขึ้นมา หลังถอดองค์ความรู้จากบทสุตรขวัญภาคอีสานแล้ว นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเขียนเป็นวรรณกรรมเยาวชน ตามรูปแบบที่สร้างไว้ แล้วนำวรรณกรรมเยาวชนนั้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประเมินความพึงพอใจ ด้วยการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

ในการทดลองใช้รูปแบบวรรณกรรมเพื่อเยาวชนนั้น จะสอบถามระดับความพึงพอใจ เป็นการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยประชากรเป็นเยาวชนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในภาคอีสานเจาะจงดังนี้ 1) โรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 20 คน 2) โรงเรียนเบญจมะมหาราช ถนนสรรพสิทธิ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 20 คน 3) โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ถนนนิเวศ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 20 คน 4) โรงเรียนพัยคณภูมิวิทยาคาร อำเภอพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 คน และ 5) โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ถนนอรุณเปศล ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทสุตรขวัญภาค เมื่อถูกนำไปตีความตามเจตนารมณ์ของบทสุตรนาคแล้ว จะก่อให้เกิดคติ แนวคิด ทฤษฎี สู่อการสร้างจิตสำนึกพลเมืองสร้างสรรค์ ให้เยาวชนมีภูมิคุ้มกันด้านความคิด ปลอดภัยจากอกุศลจิตอันเป็นกิเลสที่จรรยา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การตีความเจตนารมณ์ของบทสุตรขวัญาคภาคอีสาน การถอดองค์ความรู้จากบทสุตรขวัญาคภาคอีสาน การสร้างรูปแบบวรรณกรรม แล้วนำผลการตีความและถอดองค์ความรู้มาสู่การเขียนวรรณกรรมเยาวชน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการแล้วจึงสรุปความตามประเด็นแห่งวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เจตนารมณ์ของบทสุตรขวัญาคภาคอีสาน 2) ถอดองค์ความรู้จากบทสุตรขวัญาคภาคอีสาน 3) การสร้างรูปแบบวรรณกรรม แล้วอธิบายตามลำดับ ดังนี้

1) **ตีความเจตนารมณ์ของบทสุตรขวัญาคภาคอีสาน** เมื่อประมวลมารวบรวมและเรียบเรียงใหม่สามารถเขียนเป็นโครงสร้างได้ พรรณนาตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ตามเนื้อหาของบทสุตรขวัญาค 6 ประการ ตามลำดับ ดังนี้

1. บทเผด็จ
2. บทเกริ่นนำพิธี
3. บททบทวนพระคุณผู้ให้กำเนิด
4. บทวัตถุประสงค์ของการจัดงาน
5. บทส่งเสริมพลังจิต
6. บทอวยพรนาค

1. **ตีความบทเผด็จ** เป็นการอ้างถึงวันที่เป็นมงคลประเสริฐ อันยิ่งด้วยชัยชนะ และขอให้ทุกท่านได้รับชัยชนะด้วยทุกคน เป็นการกล่าวถึง นาค ครุฑ เทวดา พระอินทร์ ท้าวมหาพรหม ซึ่งทางพุทธศาสนาเชื่อว่าเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์มีคุณ ที่คอยรักษาคุ้มครองมวลมนุษย์และขอให้ท่านทั้งหลายได้ลงมาช่วยคุ้มภัย กล่าวอ้างถึงดวงดาวคือดาวพระเกตุเข้าเสวยราศี นับว่าเป็นวันที่ดีที่สุดใน และตอนนี้ยังมีโหรปีชวามาเป็นหมู่คณะพร้อมจะบรรเลงเสริมส่ง เป็นการกล่าวอ้างถึงวัน ตั้งแต่วันอาทิตย์ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์และวันเสาร์ ว่าเป็นวันที่ดีที่สุดในตามลัคนาและเป็นวันอุดมมงคลที่สุด

2. **ตีความบทเกริ่นนำพิธี** กล่าวให้ทราบว่าวันนี้นั้นคืนนี้หนาว มีการแต่งประดาพาขวัญบายศรี แล้วยกตั้งไว้ให้ทราบว่า มีใครมาร่วมงานบ้าง เช่น เจ้าบ้านเจ้าเมือง เป็นนายอำเภอ หรือ ข้าราชการที่นับถือ หรือ ครูอาจารย์ที่เคารพ นอกจากนั้นผู้ร่วมงาน ยังมีลุงป้า น้าอา วงศาคนญาติผู้ใหญ่ มาทั้งหมดเพื่อรวมใจกัน แม้นญาติที่อยู่หมู่บ้านอื่น ก็มาร่วมในงาน ผู้เป็นนาคจึงได้อำลาพ่อแม่ เพื่อออกบวชอุปสมบทบำเพ็ญศีล ตามรอยพระศาสดา ดังเช่นเมื่อคราครั้งออกผนวช เพื่อเป็นพระศาสดา ครานี้ก็เช่นกัน นาคจะได้ออกบวชเพื่อไปเป็นคนดี มีธรรมอันล้ำเลิศ

3. **ตีความบททบทวนพระคุณผู้ให้กำเนิด** เป็นการกล่าวเพื่อให้ทราบว่า กว่าลูกจะได้เกิดมานั้นแสนลำบากมาก เมื่อทราบว่าลูกมาปฏิสนธิแล้ว ของที่เคยชอบกินก็ต้องงดเสีย ก่อนเคยเดินเร็วก็ต้องเดินช้า ยิ่งลูกเติบโตในครรภ์ขึ้นทุกวัน ก็ยิ่งต้องระวังอย่างมาก ตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้ายที่ลูกอยู่ในครรภ์นั้น

รวมแล้วไม่ต่ำกว่าเก้าเดือน แม่นั้นทนลำบากนักหนา เมื่อคลอดออกมาแล้วผู้เป็นบิดา ก็ยิ่งชื่นชมมอบความรักให้อย่างเต็มที่ ปู่ย่าตายายก็ยิ่งดีใจ ยิ่งทราบว่าเป็นบุตรนั้นเป็นชายยิ่งดีใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะได้มีโอกาสบวชในพุทธศาสนาแทนคุณบิดามารดา ค่าน้ำนม ค่าข้าวขนมที่เลี้ยงดูมาจนเติบโตใหญ่ ให้สติปัญญา แขนขา ร่างกายมาทำมาหากินได้ ไม่อายใคร จากวันแรกเกิดจนถึงอายุ 20 ปีบริบูรณ์ จนได้บวชมานี้ ทั้งพ่อและแม่เฝ้าถนอมเลี้ยงดูเต็มที่ ข้าวปลาอาหารมิให้ขาดตกบกพร่อง ซ้ำยังต้องสนองความทะยานอยากของบุตร เมื่อเติบโตมา ส่งเสียให้เรียนหนังสือ สนับสนุนทุกอย่างตามอัธยาศัย เพื่อให้ลูกชายมีความเสมอภาคกับคนอื่น บทนี้กล่าวว่าเมื่อบุตรชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แล้ว ตามธรรมเนียมจะต้องคิดที่จะออกเรือน เมื่ออยากออกเรือนมีเมีย ก่อนอื่นต้องนึกถึงบุญคุณผู้ให้กำเนิดก่อน และเพื่อเป็นการตอบแทนคุณในเบื้องต้น ก็ต้องบวชเพื่อแทนคุณ ถือว่า เป็นอุตมมงคลแก่ตนเองและแก่ผู้ให้กำเนิดด้วย จึงได้ลาบิดามารดา ญาติมิตรสหายสายโลหิต และทุกคนต่างก็พลอยยินดี ตระเตรียมทั้งบาตร จีวร สบง เสื้อ หมอน ร่ม เหล็กงาน เครื่องอัฐบริขารทั้งหมด ญาติพี่น้องได้ตระเตรียมมาพร้อมให้ เรียกได้ว่า สนับสนุนให้บวชเพื่อแทนคุณอย่างเต็มกำลัง

4. ติความบหวัดฤประสงคของการจัดงาน เป็นการกล่าวเพื่อให้ทราบว่า การจัดงานครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทำบุญบวชลูกหลานเป็นศาสนทายาท 2) เพื่อร่วมทำบุญ สำหรับญาติที่ไม่มีลูกชายจะได้ทำบุญด้วย 4) เพื่อให้ความหวังข้อที่ 1 และ 2 รวมกันแล้วผู้ทำบุญจะได้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตฺยในเบื้องหน้า 5) เพื่อการประชุมรวมญาติ ๆ ที่ย้ายไปอยู่ต่างบ้าน 5) เพื่อส่งเสริมให้ลูกหลานตนเองได้เป็นหน่อเนื้อพระเจ้า 7) เพื่อให้ลูกชายได้พ้นโทษเล็กน้อยเมื่ออดีต 8) เพื่อให้ลูกชายได้รับฟังการสวดนิสสัยบ้าง 9) เพื่อให้อาบัติเก่าหรืออาบัติในอดีตได้มีโอกาสชำระในชาตินี้ 10) เพื่อฝึกให้ลูกชายละความโกรธและความหลง ก่อนออกเรือน 11) เพื่อให้ลูกชายได้มีโอกาสชำระตนให้สะอาด เช่น หนี้ที่เคยมีก็ต้องชำระให้หมดก่อนบวช เป็นต้น และ 12) เพื่อให้การบวชนั้นไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคต่อพรหมจรรย์

5. ติความบหวัดส่งเสริมพลังจิต เป็นการกล่าวเพื่ออ้างเอาคุณธรรม ทั้ง 4 ที่ชาวโลกนิยม คือ อายุ วรรณะ สุขะ และพละ รวมถึงปฏิภาณ และอธิปไตยให้เสด็จมารักษานาค แล้วก็เรียกขวัญให้มาสู่กายของนาค บทนี้กล่าวอัญเชิญขวัญทั้งหมดให้มารวม กันที่นาค ไม่ว่าจะขวัญหรือจิตใจจะเคยไปเล่นในเมืองนาคหรือสระอนโณดาต หรือแม่น้ำยมนาหรือ ไปแอบย่องสาวที่ไหน ก็ให้รีบกลับมาโดยเร็ว บทนี้กล่าวถึงขวัญเคยไปพักค้างคืนข้าง แรมที่ไกลไกล ในมหาสมุทร หรือแม่น้ำใดก็ขอให้รีบกลับอยู่ในเนื้อในตัว อย่าปล่อยให้พ่อแม่รอ นาน บทนี้เป็นบทเตือนขวัญ อย่าไปทำอย่างนั้น อย่าไปทำอย่างนี้ อย่าไปเดินเล่นหรือหลงไหลในป่าใหญ่ อย่ามัวเพลินกับการชมนกชมไม้สัตว์ป่านานาชนิดจนไม่กลับเข้าในตัว บทนี้บอกให้ทราบว่า ขวัญต้องรีบมาเพื่อเตรียมตัวบวช เป็นการสร้างเสริมกำลังใจ ให้ภาคภูมิใจในการเข้าบวชเป็นสงฆ์ นุ่งห่มผ้ากาสาเย ให้ขวัญรับมาอยู่ในครองธรรม จำศีล จะได้กินข้าวในบาตร ได้นั่งอาสนะสงฆ์ ได้ลงอุโบสถ ฝึกละความโกรธ และได้เทศนาแสดงธรรม เป็นสมภาร เป็นอาจารย์ของคนอื่น ได้สวดปาติโมกข์ ถือว่าเป็นการกล่าวอ้างเอาสิ่งดีเลิศ มาสร้างเสริมกำลังใจให้ขวัญรับมาเข้าร่างกาย บทนี้เป็นการสรุป เรียกพรอันประเสริฐ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ให้

เจ้านาคมีอายุยืน มีผิวพรรณงดงาม หากได้เทศน์แล้วผู้คนต่างกราบไหว้ มีชื่อเสียงเรียงนาม ชนะหมู่मार กระทั่งละกิเลสได้จนถึงพระนิพพาน

6. ติความบทยพรนาค บทนี้เป็นการอำนวยการให้แก่นาคผู้จะบวชได้เจริญในพระศาสนา ให้ได้ท่องพระบาลี ให้ฝูงชนได้ชื่นชม มีความรู้เหนือมนุษย์และเทวดา ได้สืบสร้างฐานะ 2 ประการ คือ คันถฐานะ กับวิปัสสนาฐานะ บทนี้อำนวยการให้ได้เรียนกรรมฐาน ศึกษาพระธรรมครบ 84,000 พระธรรมชั้นให้สมองมีปฏิภาณเร็วไว บทนี้อำนวยการด้วยพระบาลี ขอให้มิชยชนะ ชยมงคล ได้เป็นพระสงฆ์มีศ กิตติศักดิ์ เกริก้อง มีความเป็นพระอรหันต์เป็นที่ตั้งจนถึงพระนิพพาน

เจตนารมณ์ของบทสูตรขวัญนาค

เมื่อศึกษาการตีความตามหลักของคัมภีร์ทางศาสนาแล้ว พบว่า เจตนารมณ์ของบทสูตรขวัญนาคภาคอีสานนั้น มีเจตนาเป็นคำสั่งสอนและคำอวยพร คือ มีลักษณะเป็นทั้งคำสั่ง ทั้งคำสอนและคำอำนวยการให้แก่นาค โดยเจตนารมณ์นั้นแบ่งออกเป็นสองภาค ได้แก่ 1) ภาคคฤหัสถ์ และ 2) ภาคบรรพชิต ดังนี้

ภาคคฤหัสถ์

บทสูตรขวัญนาคภาคอีสานมีจุดเน้นหรือมีเจตนารมณ์ในการสอนสั่ง หรืออบรมบ่มนิสัยผู้ที่จะเปลี่ยนผ่านจากความเป็นคฤหัสถ์ไปสู่ความเป็นบรรพชิต โดยมีหลักการสอนเชิงคุณธรรมตามหลักธรรมแห่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้

1) เน้นความกตัญญูกตเวทิตาคุณ

บทสูตรขวัญนาคกล่าวถึงนาคตอนที่ยังอยู่ในครรภ์มารดา เพื่อให้ทราบว่าการเจริญเติบโตในครรภ์คนอื่นนั้นนับเป็นบุญคุณอันใหญ่หลวง ควรต่อการตอบแทนบุญคุณอย่างหาที่สุดไม่ได้ เมื่อพ้นออกจากครรภ์มารดาแล้ว บิดามารดาต้องลำบากหาปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค มาเกื้อหนุนสนับสนุนให้นาคนั้นได้เติบโตมาอย่างภาคภูมิใจได้ และเมื่อเจริญวัยเต็ม 20 ปี บริบูรณ์แล้ว สิ่งหนึ่งที่ทำให้กำเนิดปรารถนาที่สุด ก็คือ ให้บุตรชายได้อุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนา เพื่อพ่อแม่จะได้อาศัยชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์บ้าง

2) เน้นการปลุกขวัญให้กำลังใจในการอุปสมบท

ในบทสูตรขวัญนาคภาคอีสาน ในภาคที่เป็นคฤหัสถ์อีกส่วนหนึ่ง เน้นการปลุกขวัญเสริมสร้างความกล้าหาญ เต็มเตี่ยวในการเข้าอุปสมบท เพราะการบวชเป็นกิจที่กระทำได้อย่างยิ่ง โดยเนื้อหาสาระเป็นการสร้างขวัญกำลังใจอย่างหาที่สุดไม่ได้ เพราะผู้ที่เข้าอุปสมบทบางครั้งมีกิเลสสามารถเข้าแทรก ทำให้มีห้วง บางคนห้วงทรัพย์ ห่วงงาน ห่วงพ่อแม่ ห่วงคนรัก ฯลฯ ดังนั้น บทสูตรขวัญนาคจึงเน้นในการปลุกประโลมระดมขวัญ (จิต) ให้มีความแข็งแกร่ง กล้าหาญ ที่จะเข้าอุปสมบทให้ได้

3) เน้นความสามัคคีของเครือญาติ

บทสวดรวัญนาภาคอีสาน เมื่อจะทำพิธีต้องมีการรวมญาติพี่น้อง มานั่งล้อม เป็นเหมือนการรวมพลังของเครือญาติ เพื่อให้เกิดความสามัคคีธรรม มีการร่วมกิจกรรมเดียวกัน ประเพณีเดียวกัน เหตุการณ์เดียวกัน ความเป็นเชื้อชาติญาติสายโลหิตจึงเหนียวแน่น ก่อให้เกิดพลาณภาพแห่งความสามัคคี จึงได้ประโยชน์มากในการจัดกิจกรรมให้สำเร็จ บรรลุเป้าประสงค์ คือการส่งบุตรเข้าเป็นเนืองนาบุญของพระศาสนาต่อไป

ภาคบรรพชิต

บทสวดรวัญนาภาคอีสานที่กล่าวถึงภาคบรรพชิตนั้น มีเจตนารมณ์เน้นหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ ได้แก่

1) เน้นการศึกษาพระธรรมวินัย

ในบทสวดรวัญนาภาคอีสานกล่าวถึงการศึกษารูระ 2 อย่างในพระพุทธศาสนา คือ คันถะธูระ และวิปัสสนาธูระ อธิบายว่า คันถะธูระนั้นคือ การศึกษาพระไตรปิฎกทั้ง 3 ปิฎก ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ส่วนการศึกษาวิปัสสนาธูระนั้น คือ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน อันมีสมณะกรรมฐานเป็นมูลฐาน แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เพื่อเห็นแจ้งไตรลักษณ์และบรรลุธรรมขั้นสูงสุด

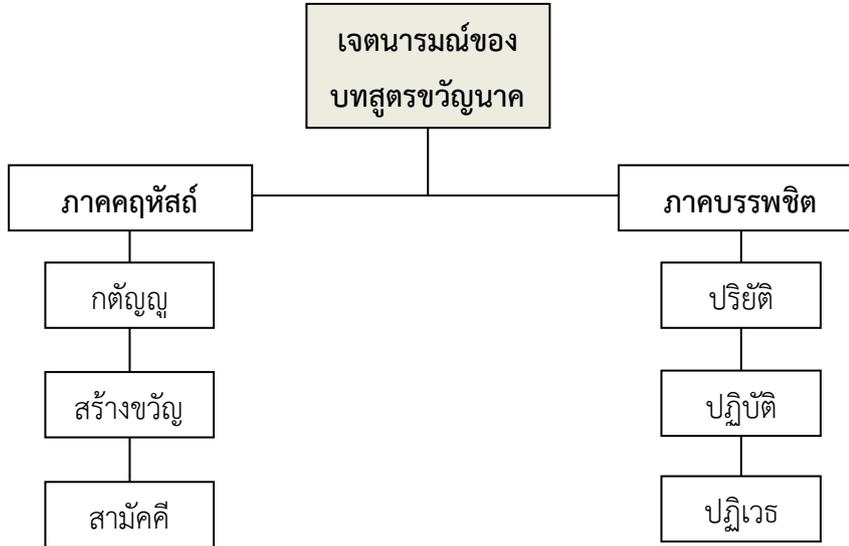
2) เน้นแสดงพระธรรมตามที่ปฏิบัติ

ในบทสวดรวัญนาภาคอีสานกล่าวถึงการมีความหวังว่านาคผู้ที่จะอุปสมบทนั้น ต้องได้ศึกษาพระธรรมวินัยแล้วยังไม่พอ ต้องถ่ายทอดพระธรรมได้ด้วย ดังคำที่ว่า “ให้ได้นั่งแทนแก้วเป็นเอกสังข์” หมายความว่า “ขอให้ได้ขึ้นธรรมาสน์แสดงธรรมะเป็นภิกษุชั้นหนึ่งในหมู่สงฆ์” แสดงให้เห็นว่าบทสวดรวัญนาภาคอีสานนั้น มีความมุ่งหวังหรือเน้นไปที่การให้นาคผู้จะอุปสมบทนั้น สามารถถ่ายทอดพระธรรมได้ด้วยในอนาคต

3) เน้นการบรรลุธรรมเป็นอริยะสงฆ์

ในบทสวดรวัญนาภาคอีสานกล่าวถึงความหวังให้นาคปฏิบัติธรรมจนบรรลุเป็นอริยะสงฆ์ ดังคำว่า “จบในห้องกัมมัฏฐาน มีอรหันต์เป็นเค้า เข้าสู่นิรพาน ก็เข้าเทอญ” หมายความว่า บทสวดรวัญนาคนนี้มีจุดประสงค์หรือเจตนารมณ์ให้นาคผู้จะเข้าอุปสมบทนั้น ได้คุณธรรมอันวิเศษคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นยอดแห่งการอุปสมบทเป็นบรรพชิต

เมื่อกล่าวโดยสรุป เจตนารมณ์ของบทสวดรวัญนาภาคอีสานนั้น สามารถจำแนกเป็นรูปภาพได้ ดังนี้

2) การถอดองค์ความรู้จากบทสวดรวัญนาภาคอีสาน

คณะผู้วิจัยถอดองค์ความรู้จากบทสวดรวัญนาภาคอีสาน จากถ้อยคำที่เป็นคำสำคัญ (Keyword) ในบทสวดรวัญนาภาคอีสาน เป็นภาษาท้องถิ่นและภาษาบาลี ขยายคำอธิบายเพื่อให้เข้าใจ ซึ่ง จัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้

- 1.กลุ่มหลักการปฏิบัติและหลักธรรมทางพุทธศาสนา
- 2.กลุ่มหลักโหราศาสตร์
- 3.กลุ่มลัทธิความเชื่อดั้งเดิม (ลัทธิผี/พราหมณ์)
- 4.กลุ่มคำสำคัญโบราณพื้นบ้าน

1) กลุ่มหลักการปฏิบัติและหลักธรรมทางพุทธศาสนา บทสวดรวัญนาปรากฏคำสำคัญทางพุทธศาสนา ทั้งหลักการปฏิบัติและหลักธรรม ได้แก่

หลักปฏิบัติ		หลักธรรม	
คำสำคัญ	ความหมาย	คำสำคัญ	ความหมาย
ธูระ 2 ประการ	คันถธูระ วิปัสสนาธูระ	ทุกข์	ความไม่สบายกายและใจ
กรรมฐาน	อารมณ์กรรมฐาน 40	เจตน์	เจตนาเจตสิกที่ประกอบจิต
ศีล	สิกขาบท 227 ข้อ	พระธรรมชั้น	จำนวนหัวข้อหลักธรรม
นิสสัย	หลักเบื้องต้นของภิกษุ 4 ข้อ	พระบาลี	คำสอนของพระพุทธเจ้า
ปาฏิโมกข์	หลักการขั้นสูงของพุทธศาสนา	พรหมจรรย์	คำสอนของพระพุทธเจ้า

หลักปฏิบัติ		หลักธรรม	
คำสำคัญ	ความหมาย	คำสำคัญ	ความหมาย
อุปัชฌาย์	ผู้ทำหน้าที่ให้อโวาทสัทธิวิหาริก	ปฏิภาณ	เขาวนปัญญา ความฉลาด
สมภาร	ผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าอาวาส	อธิปไตย	ความมีอำนาจเป็นใหญ่
อัฐบริวาร	เครื่องบริวาร 8 อย่าง	วุฒิธรรม	ธรรมที่ทำให้เจริญก้าวหน้า
	ฯลฯ	กิเลส	สิ่งจรมมาทำให้จิตเศร้าหมอง

2) กลุ่มหลักโหราศาสตร์ ในบทสูตรขวัญนาคภาคอีสาน พบคำสำคัญที่เป็นหลักการทางโหราศาสตร์ คือ อินทภาส ตรียางค์ นวางค์ ฤกษ์ ราศี ลัคนา อมุตโชค

คำสำคัญกลุ่มหลักโหราศาสตร์	
คำศัพท์	ความหมาย
อินทภาส	คัมภีร์อินทภาส-บาทจันทร์ เป็นตำราโหราศาสตร์ไทยโบราณที่ท่านโหราจารย์สมัยก่อนใช้พยากรณ์ดวงพิชัยสงครามและได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
ตรียางค์	ตรียางค์ บาลีว่า ตี + องค แปลว่า ประกอบด้วยองค์ 3 เขียนแบบสันสกฤตเป็น ตริย + อังสะ แปลว่า แบ่งเป็น 3 ส่วน หมายถึง 3 ภาคส่วนขององศา ปฐมตรียางค์ คือ 1 - 10 องศา ทุติยตรียางค์ คือ 11 - 20 องศา ตติยตรียางค์ คือ 21 - 30 องศา
นวางค์	นวางค์ บาลีว่า นว + องค แปลว่า ประกอบด้วยองค์ 9 เขียนแบบสันสกฤตเป็น นว + อังสะ แปลว่า แบ่งเป็น 9 ส่วน หมายถึง มีทั้งหมด 9 ลูก แต่ละลูกมี 3 องศา 20 ลิปดา มีชื่อเรียกตามลำดับเลข คือ ปฐมนวางค์ ทุติยนวางค์ ตติยนวางค์ จัตถุนวางค์ ปัญจมนวางค์ ฉัฏฐมนวางค์ สัตถมนวางค์ อัฐมนวางค์ นวมนวางค์
ฤกษ์	เวลา, โอกาส, ยาม, กาล, คราว หรือเวลาที่กำหนดพอดี หรือ คราวหรือเวลาที่เหมาะสมเป็นชัยมงคล (พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530, 2532 : 289) เหมาะสมได้ว่าเป็นเวลาราศีที่ตีสูงสุด ซึ่งฤกษ์ หรือเวลา ที่กล่าวมานี้ เป็นฤกษ์หรือเวลาที่ตีที่สุดในราศีนั้นกษัตริ์ ซึ่งในการอุปสมบทนี้ น่าจะเป็นสมโณฤกษ์ เป็น 1 ใน 9 ฤกษ์
ราศี	จักรราศี ภาษาอังกฤษว่า Zodiac มาจากภาษากรีก ζωδιακός หมายถึง “สัตว์” เป็นแถบสมมติบนท้องฟ้าที่มีขอบเขตประมาณ 8 องศา ค่อนไปทางเหนือและใต้ของแนวเส้นทางที่ดวงอาทิตย์ปรากฏเคลื่อนผ่านสุริยวิถี ซึ่งครอบคลุมแนวเส้นทางปรากฏของดวงอาทิตย์ดวงจันทร์และดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล

คำสำคัญกลุ่มหลักโหราศาสตร์	
คำศัพท์	ความหมาย
ลัคนา	ตำแหน่งของขอบฟ้าด้านทิศตะวันออก ซึ่งในทางโหราศาสตร์ถือว่าเป็นจุดกำเนิดของบุคคลหรือเหตุ การณ์ใด ๆ ลัคนาในทางโหราศาสตร์ตะวันตกจะเขียนแทนด้วย ส่วนทางโหราศาสตร์ไทย เขียนด้วย ล, ลี หรือ ส ก
อมฤตโชค	วัน อมฤตโชคโบราณให้โผล่โลกไว้ดังนี้ อาทิตย์ 8 จันทร์ 3 อังคาร 9 พุธ 2 พฤหัสบดี 4 ศุกร์ 1 และ เสาร์ 5 จะทำการใด ๆ ถ้าตกอุมฤตโชคถือว่าเป็นวันดี วันเลิศ วันประเสริฐมาก

3) กลุ่มลัทธิความเชื่อดั้งเดิม (ลัทธิผี/พราหมณ์) ในบทสุตรขวัญนาคภาคอีสาน พบคำสำคัญที่เป็นหลักทางลัทธิดั้งเดิม คือ ขวัญ พาชขวัญ บาศรี

คำสำคัญลาวอีสานโบราณ	
คำศัพท์	ความหมาย
ขวัญ	เป็นนาม หมายถึง ผมหหรือคนที่ขึ้นเวียนเป็นกันหอย; มิ่งมงคล, สิริ, ความดี, เช่น ขวัญข้าว ขวัญเรือน; อีกประการหนึ่งเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่มิตัวตน มีอยู่ประจำชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมา ถ้าขวัญอยู่กับตัวก็เป็นสิริมงคล เป็นสุขสบายจิตใจมั่นคง ถ้าคนตกใจหรือเสียขวัญ ขวัญก็ออกจากร่างไป
พาชขวัญ+บาศรี/ บาศรี	เครื่องเชิญขวัญ เครื่องรับขวัญ คำว่า “บาศรี” นี้จะมาจากภาษาเขมร คือคำว่า บาย + ศรีข้าว (สุก) ที่เป็นมงคลข้าวนี้จะ เป็นส่วนประกอบของการจัดพานบาศรี จะขาดไม่ได้ การจัดพาชขวัญนี้ ปกติต้องจัดด้วยพาน ทองเหลือง

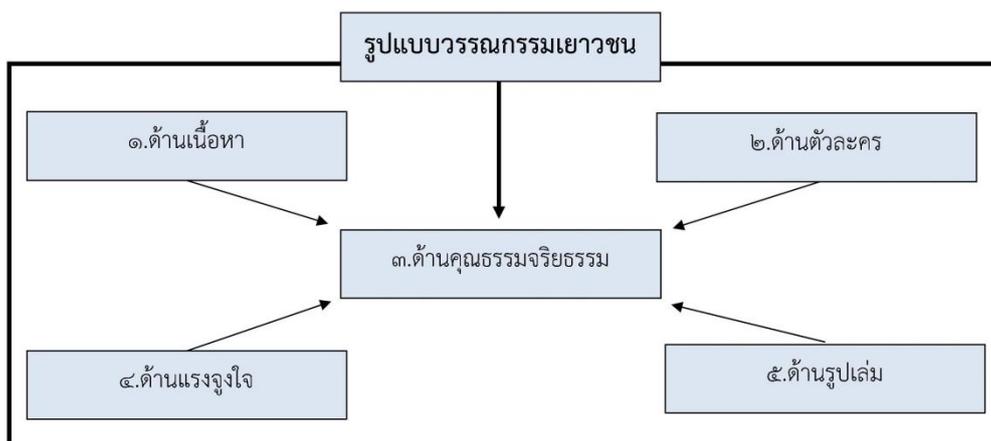
4) กลุ่มคำสำคัญโบราณพื้นบ้าน พบคำสำคัญพื้นบ้าน คือ

คำสำคัญลาวอีสานโบราณ	
คำศัพท์	ความหมาย
โตก	ภาชนะใส่สำหรับกับข้าว หรือ ข้าวตอก ดอกไม้
โฮม	รวมกันเข้า
เต้า	ล้อม รวบรวม
นาค	ผู้จะต้องการที่จะอุปสมบทเป็นพระ
เฮียน	เรียน ศึกษา

คำสำคัญลาวอีสานโบราณ	
คำศัพท์	ความหมาย
เฮือ	เรือ
ถ้วน	จำนวนเต็ม เช่น ที่ 1 ที่ 2 เหมือนการนับแบบปुरुณสังขยา
ถี้	ใกล้ชิด ไม่ห่างเหิน
แก่นคำสอน	จุดสำคัญของคำสอน
สะออน	อัศจรรย์ใจ
สอนลอน	สภาพเช่นนั้น
ลือชา	เกริกเกียรติ เกรียงไกร
จอมธรรม	พระพุทธเจ้า ธรรมราชา
ถีกหน่วย	ตรงประเด็น
คำ	ทอง

3) การสร้างรูปแบบวรรณกรรม

เมื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำราเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องแล้ว เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่น่ามาสร้างรูปแบบของวรรณกรรมเยาวชนตามกรอบที่สร้างไว้ 5 ด้าน ดังนี้

รูปแบบการจัดสรรพื้นที่ของวรรณกรรมเยาวชนในอนาคตควรมีแนวโน้ม มุ่งประเด็นไปที่ด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อหวังบ่มเพาะหลักด้านคุณธรรมให้กับเยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย โดยคำนึงถึงการดำเนินชีวิตในวันข้างหน้า สันคมต้องการบุคลากรที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดของรูปแบบวรรณกรรมเยาวชนนี้ จึงเพียรเฟื่องพินิจพิจารณาให้เกิดการบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมเป็นปฐมของการสร้างรูปแบบ จะเห็นได้ว่า

แต่ละด้านนั้นมุ่งประเด็นไปหาคุณธรรมจริยธรรมอย่างชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลในภาคขยายความ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

- 1.1 ไม่ควรซับซ้อนซ่อนเงื่อน
- 1.2 ไม่ควรมีเนื้อหาสื่อสารออกไปทางอนาจาร
- 1.3 ไม่ควรมีคำหยาบโหลในเนื้อหา
- 1.4 ไม่ควรมีเล่ห์เหลี่ยมหรือกลโกงของตัวร้าย
- 1.5 ไม่ควรมีปัญหาที่แก้ไม่ได้ในเนื้อหา
- 1.6 ไม่ควรมีเนื้อหาที่เศร้าหรือโศกเศร้าเกินไป
- 1.7 ควรสร้างเนื้อหาให้สนุกสนานน่าติดตาม
- 1.8 ควรให้ธรรมชาติหรือสัตว์ร้ายเป็นตัวปัญหาที่ต้องแก้ไข
- 1.9 ควรให้ตัวละครเอกเป็นผู้แก้ไขปัญหาตัวเอง หรือมี พ่อแม่ ครู อาจารย์ หรือนักบวชช่วย

แก้

2. ด้านตัวละคร

- 2.1 ตัวละครควรมีเยาวชน หรือเด็กเป็นตัวนำเรื่อง เพื่อสร้างความเป็นเพื่อนให้กับผู้อ่านที่เป็นเยาวชน
- 2.2 ตัวละครที่เด็กนับถือคือ ผู้ใหญ่ที่ทรงภูมิความรู้
- 2.3 ผู้เป็นแรงบันดาลใจที่ดีของเด็ก คือ พ่อ แม่ ตัวละครที่เป็นพ่อแม่ควรมีในเนื้อหาด้วย
- 2.4 ตัวละครที่เป็นตัวโกงที่เป็นมนุษย์ไม่ควรมีในเนื้อหา
- 2.5 ตัวละครที่เป็นตัวโกงหรือตัวร้าย ควรเป็นธรรมชาติ หรือสัตว์ร้าย ที่เป็นอุปสรรคต่อตัวเอก
- 2.6 ปัญหาที่ตัวละครเด็กต้องก้าวผ่าน ไม่ควรโหดร้ายจนต้องมีการตายหรือสูญเสียอวัยวะใด ๆ
- 2.7 ปัญหาที่ตัวละครเด็กต้องพบเจอนั้น ต้องถูกก้าวผ่านได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.8 ผู้ช่วยในการก้าวผ่านปัญหาควรเป็น ตัวละครที่เด็กศรัทธา เช่น พ่อ แม่ อาจารย์ ครู หรือนักบวช
- 2.9 ไม่ควรมีตัวละครมากจนเกินไป ประมาณ 4-5 คน พอดี

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

- 3.1 ควรแทรกเบญจศีลเบญจธรรมเข้าไปในเนื้อหา
- 3.2 ควรมีเนื้อหาด้านสุจริตมากกว่าทุจริต หรือถ้ามีเนื้อหาทุจริต ต้องให้เห็นผลลัพธ์ของทุจริตปรากฏในเล่มเพื่อไม่เป็นการยุยงให้เอาเยี่ยงอย่าง

3.3 ควรนำเสนอเนื้อหาที่ประกอบด้วยควมมีจริยธรรมสาธารณะ

3.4 ควรมีเนื้อหาที่ประกอบด้วยควมมีเมตตากรุณา สื่อให้เห็นแบบอย่างที่ดีงาม

3.5 ควรมีหลักการพื้นฐานของการมีเพื่อนในวัยเยาว์ เช่น การไว้ใจเพื่อน การคบคนดี การไม่คบคนเลว เป็นต้น

3.6 ควรมีเนื้อหาที่แฝงด้วยคติธรรมคำคมของนักปราชญ์ไว้ในเล่ม

4.ด้านแรงจูงใจ

4.1 เนื้อหาควรสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อ่าน เช่น การอยากรู้อยากเห็น

4.2 เนื้อหาควรมีหลักการหรือศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อสร้างแรงจูงใจ

4.3 เนื้อหาควรวางบทพูดเพื่อสร้างสรรค์จรรโลงมากกว่าให้ร้ายป้ายสี

4.4 เนื้อหาควรมีบทที่แสดงถึงความรัก ความเอ็นดู เอื้อเฟื้ออาทรให้กันและกัน

5.ด้านรูปเล่ม

5.1 รูปเล่มไม่ควรหนาเกินไป ประมาณ 50 หน้า

5.2 ขนาดกว้าง ควรเป็นกระดาษ A5

5.3 ควรมีรูปวาดหรือรูปถ่าย เป็นตัวสร้างความน่าสนใจของรูปเล่ม

5.4 ภาษาที่ใช้เขียน ควรเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน

อภิปรายผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยพบว่า การตีความและถอดความรู้จากคำสำคัญของบทสุตรขวัญภาคอีสานนี้ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเขียนเป็นวรรณกรรมเยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ นั้น ยังมีน้อยมากในประเทศไทย เห็นได้จากการค้นคว้าหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตีความ บทลำน่า โคลง ฉันท์หรือบทวรรณกรรมของปราชญ์โบราณนี้ ค่อนข้างจะหาได้ยากคงจะมีพอได้ศึกษาอยู่บ้าง ผลการศึกษาเยาวชนในยุคปัจจุบันนี้ ค่อนข้างอ่านหนังสือน้อย

การนำองค์ความรู้ที่ถอดมาจากคำสำคัญของบทสุตรขวัญภาค มาเขียนเป็นวรรณกรรมเชิงส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550 : 50) การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภท บันเทิงคดี ในปี พ.ศ. 2547. ตรงเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของชนบท ซึ่งนวลจันทร์ พบว่าแนวคิดหลักของวรรณกรรมเยาวชนนั้น ต้องเน้นไปที่แนวคิดหลัก 4 ประเด็น อันได้แก่ แนวคิดด้านคุณธรรม แนวคิดด้านอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดด้านอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และแนวคิดด้านสงครามและ สันติภาพ แนวคิดที่พบมากที่สุดคือแนวคิดด้านคุณธรรม ซึ่งได้แก่ความเมตตา กรุณา ความกล้าหาญ และเสียสละ ความกตัญญู และความสามัคคี เป็นต้น ซึ่งแนวคิดเหล่านี้คณะผู้วิจัยได้นำมาตีกรอบในการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเขียนวรรณกรรม

เยาวชน และแนวคิดของคณะผู้วิจัย ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุณฑิกา ซาพิมล และคณะ (2559 : 127-150) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดระหว่างปีพุทธศักราช 2546-2555 ซึ่งกุณฑิกา และคณะพบว่า ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนโดยส่วนใหญ่ มักมีโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน นิยมตัวละครแบบสมจริง สร้างบทสนทนาเพื่อการดำเนินเรื่อง มักนำเสนอแก่นเรื่องโดยการกระทำของตัวละคร เน้นการสร้างฉากแบบสมจริง และนิยมการสร้างมุมมองการเล่าเรื่องโดยบุรุษที่หนึ่ง

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ถอดจากบทสุตรขวัญภาคอีสาน เขียนลงวรรณกรรมแล้วนำเสนอให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ชุด เพื่อให้ประเมินความพึงพอใจในรูปแบบจำลองที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้น พบว่า ด้านการนำเสนอเนื้อหาสาระของวรรณกรรมเยาวชน ตามรูปแบบการจำลองสร้างรูปแบบการเขียนวรรณกรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนที่ $\bar{x} = 4.25$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D. = 0.771$

ดังนั้นรูปแบบการเขียนวรรณกรรมเยาวชนที่สร้างจำลองขึ้นมาี้ มีระดับความพึงพอใจของเยาวชนอยู่ในระดับคะแนนที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาและถอดความรู้บทสุตรขวัญภาคอีสานสู่วรรณกรรมเยาวชน เมื่อขณะทำการศึกษาค้นคว้า พบว่ามีข้อควรเสนอแนะอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) เจริญนโยบาย และ 2) เจริญศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) เจริญนโยบาย

ภาครัฐควรให้ความสนใจสร้างกรอบแนวคิดทฤษฎีในการให้ทุนวรรณกรรม ได้สร้างสรรค์วรรณกรรมเพื่อเยาวชนให้มากกว่าปัจจุบัน อย่าปล่อยให้พลละเลยเรื่องเช่นนี้ให้เอกชนได้กอบโกยผลประโยชน์จากงานวรรณกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ส่งเสริมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ภาครัฐควรมีนโยบายวรรณกรรมเพื่อเยาวชนในวัยเรียน เช่น หนังสืออ่านเล่น หนังสือฆ่าเวลา และควรส่งเสริมให้เยาวชนมีเวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม อาจส่งผ่านโครงการหรือนโยบายไปทางผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ

2) เจริญศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ควรส่งเสริมงานวิจัยตีความถอดความรู้จากนิทานปรัมปรา กาพย์ บทสวด บทสุตร บทโองการ กลอน บทร่าย ลิลิต วรรณคดี ฯลฯ ที่เป็นบทประพันธ์ของบรรพชน ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาลให้มากขึ้น ซึ่งบทลำน่าเหล่านั้นเป็นรากเหง้าของจิตวิญญาณของคนในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษติกา ซาพิมล และคณะ. (2559). องค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ระหว่างปีพุทธศักราช 2546-2555. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 10 (2), 127-150.
- นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา. (2550). *การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภท บันเทิงคดี ในปีพ.ศ. 2547*. สารนิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530. (2532). *พจนานุกรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช สำนักราษฎร์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก 30 ธันวาคม 2559